

**Overweging viering in de Antoniuskerk bij gelegenheid van de Vredesweek
Samenwerkende Kerken Utrecht-West
25 september 2011
Leny Beemer- de Vos**

*Lezingen: Filippenzen 2,1-5
Lucas 10,23-37*

In het dagblad Trouw van ruim een week geleden stond een artikel over het begrip veiligheid, geschreven door veiligheidsonderzoeker Ronald van Steden aan de Vrije Universiteit Amsterdam. De kop erboven trok meteen mijn aandacht:

VEILIGHEID VRAAGT OM POSITIEF VERTROUWEN.

Mooi, maar is zo'n houding niet iets van de softe, linkse 'kerk', om maar even in de termen van een ons allen bekend politicus te vallen? Kunnen we met zo'n uitspraak nog iets in ons huidige wereldbestel? De gevoelens van veiligheid zijn na 9/11 radicaal veranderd en de politiek speelt daar sindsdien met stoere taal op in. Dat heeft geleid tot uitzichtloze 'heilige' oorlogen in onder andere Irak en Afghanistan. En om dichter bij huis te blijven: in ons land heeft het geleid tot een verharding ten opzichte van 'vreemdelingen' en van onze moslim landgenoten, tot allerlei politieke discussies, die het gevoel van angst versterken dat we bedreigd zouden worden door vreemdelingen.

De auteur in Trouw stelt in zijn artikel, dat in ons land, ondanks het feit dat we zo'n beetje het veiligste land ter wereld zijn, we ons toch onveilig voelen, alsof we voortdurend risico's lopen. De hele samenleving is erop gericht om alles, wat maar enigszins mis zou kunnen gaan, onder controle te krijgen en te houden. We verzekeren ons tot in het graf, we trekken muren op, plaatsen betonblokken en camera's, willen meer blauw op straat, leggen zwartboeken en kaartenbakken aan van mogelijk gevaarlijke mensen...

Maar is dit wel de weg, die leidt tot meer veiligheid voor ieder van ons, voor elk mens in onze samenleving, hier en overal ter wereld?

Geleidelijk begint het besef door te dringen, dat strenge maatregelen, bewapening, hoe dan ook, geen oplossing bieden voor deze problemen. Ze leiden eerder tot meer anarchie en geweld, dan tot orde en veiligheid. Dat hoorden we afgelopen week op televisie ook weer van politieke leiders van een voorstad in Parijs, waar een omslag van 180 graden is gemaakt ten opzichte van alle strenge eerdere maatregelen rondom drugsbeleid. Het geluid is nu: Stop met alle verboden. Durf verantwoordelijkheden bij de burgers zelf te leggen. Dan zal er ook weer meer onderling vertrouwen groeien. Klinkt gewaagd!

Maar toch is dit min of meer, wat ook in het artikel van Trouw wordt gezegd.

Daar wordt gesteld, dat veiligheid ooit een heel positief begrip was, dat stond voor vertrouwen, vriendschap en verbondenheid, en dat we daar weer aandacht aan zouden moeten geven naast alle aandacht voor beveiliging en controle. Beide houdingen zijn een zijde van dezelfde medaille. De een kan niet zonder de ander.

Het lijkt zo simpel, maar wie heeft meegemaakt, dat gegeven vertrouwen ernstig kan worden beschaamd, of wie vanuit een open en kwetsbare opstelling behoorlijk werd gekwetst, die zal toch weer gauw de neiging hebben zich te wapenen. Dat is kennelijk een mechanisme, dat diep in ons zit.

De Filippenzenbrief van vandaag is in dit opzicht confronterend. Het is een oproep van de apostel Paulus tot eensgezindheid, hartelijkheid, saamhorigheid en mededogen in onze gemeenschappen, dit alles helemaal in de Geest van Jezus Christus. Kennelijk waren in de tijd van Paulus de onderlinge verhoudingen ook al een zorg.

Binnen onze geloofsgemeenschappen blijkt het al evenmin eenvoudig te zijn, laat staan binnen de grotere verbanden waarin we leven, onze kerken, onze wijk, onze stad, ons land,

de hele wereld. Zowel in het klein als in het groot gelden dezelfde reflexen om de ander te wantrouwen, om eigen belang voorop te stellen.

Het is waar. De veiligheid van vele mensen wordt steeds weer bedreigd. Het gebeurt bij ons in het klein, maar misschien wel het meest schrijnend in het groot. Er zijn afschuwelijke oorlogen en conflicten waarin gewone burgers gebukt gaan onder vreselijk geweld. Er worden volken onderdrukt door machthebbers, die het voor het zeggen willen hebben en vooral zichzelf over de hoofden van anderen verrijken, er zijn landen, waar bij gebrek aan leiderschap anarchie heerst en gewapende groeperingen met geweld en verkrachtingen de ander te lijf gaan.

Die situaties schreeuwen om oplossingen. Maar of alleen nieuw geweld de weg is?

De omwentelingen van dit moment in het Midden-Oosten laten heel verrassend zien, dat er echt iets kan veranderen op basis van iets heel anders, namelijk op basis van eensgezindheid, van vertrouwen. De burgers vertrouwden erop – en nog- , dat ze in solidariteit met elkaar, ook al zijn de groeperingen onderling heel verschillend, en ondanks geweldsbedreigingen van de gevestigde orde, een toekomst kunnen bewerken in hun land, waarin iedereen zich veilig kan weten, waarin iedereen kansen krijgt voor een goed leven. Vertrouwen is de basis voor veiligheid, vertrouwen van burgers in hun overheden, vertrouwen van mensen in elkaar. En misschien wel het allerbelangrijkste: vertrouwen in De Eeuwige, die omziet naar ons mensen en die opkomt voor recht en gerechtigheid. Dat vertrouwen kan alleen groeien, als wij blijven zoeken naar een menswaardig bestaan voor alle mensen, als we de wereld, ons land, onze stad, met elkaar delen.

De Barmhartige Samaritaan is een inspirerend voorbeeld van dit streven.

Het verhaal laat precies zien, waar het scheef gaat en waar het nu juist op aan komt. Verantwoordelijke leiders van die tijd, een priester, een leviet... zij menen, dat hun werk, hun verantwoordelijkheid voor regels en wetten belangrijker zijn dan het opkomen voor wat mensen allereerst nodig hebben. Uitgerekend een buitenstaander, iemand die niet tot de 'eigen' gemeenschap behoort, die weet meteen wat hem te doen staat. Hij durft zijn plannen te doorbreken, ruimte te maken voor een mens in nood, zijn handen vuil te maken om de beroofde man te helpen. En de herbergier is misschien dan wel iemand van het 'eigen' volk, maar zonder meer deelt ook hij de zorg met de Samaritaan. Ze doen het samen. En wij? Hoe gaan wij met elkaar om? Durven wij erop te vertrouwen, dat we met z'n allen, niemand uitgezonderd, veilig kunnen zijn bij elkaar?

Solidariteit, zo werd gezegd in de voorbereidingsgroep van deze viering, is de noodzakelijke basishouding voor vrede. Het is je identificeren, naast de ander gaan staan, vertrouwen geven, in actie komen waar de basale waardigheid en levenskansen van mensen worden aangetast. Zo heeft Jezus ons dat voorgeleefd, zo roept Hij met dit verhaal ons op dit ook te doen..... Voor wie zijn wij een naaste?

Pax Christi en IKV hebben in deze vredesweek een ministerie van vrede ingesteld om een zodanig beleid te propageren, dat oorlog geen kans meer zou kunnen krijgen. Jan Terlouw werd minister van vrede. Maar als het daarbij blijft, dan zal het alleen symbool politiek zijn en betekent het concreet niet zo veel. Er zijn ook na de vredesweek in heel het land plekken nodig, ambassades, waar mensen zich in onderlinge verbondenheid en solidariteit met alle medemensen, sterk maken voor een nieuw vredesbeleid en er concreet handen en voeten aan geven.

Zouden wij als kerken in Utrecht-West zo'n ambassade kunnen zijn?

Zal het dan een beetje waar worden: Elk mens een veilig bestaan?

Laten we in vertrouwen bidden, dat het zo moge zijn.